

periódusokkal számolunk. A területről a korábbiakban folytatások leletanyaga a Kr. u. 3. század vége/4. század elejétől a 6/7. századig keltezhető.

A 2011. évi ásatás az apszis Ny-i záródását, belső terének rétegeit, valamint a *perisztíl*-alaprész különböző fázisait igyekezett tisztázni. A területet a feltárás során két fő részre osztottuk, a Ny-i szelvény a 2A nevet kapta (19×8 m), a D-i a 2B-t (15×8 m) – mivel az épület területén 2009-ben folytatás is a 2-es szám alatt van nyilvántartva –, melyeket további alrészekre bontottunk.

A 2009-es ásatástól Ny-ra fekvő területen megtaláltuk az apszis Ny-i végét. Ahol az egy K–Ny-i irányú falhoz csatlakozott volna, ott az alapozás sajnos teljesen vissza lett bontva, így nem volt tisztázható, hogy az apszis azonos fázisú-e az ott mutatkozó falalappal. Ez a K–Ny-i irányú falvonulat pontosan illeszkedik a Csák-féle alaprajzhoz, ami azt jelenti, hogy ha ez a fal egyidős az apszissal, akkor azt az apszissal ellentétben a következő építési fázisba is bevonták. A 2A1-től az A6-os szelvényig igen jól visszaegyeztethetőnek bizonyultak a Csák-féle *perisztíl*-villa alapozásainak nyomai. A falak részben teljesen ki voltak szedve, a hajdani mélységet a visszatöltött laza betöltés alapján azonban feltételesen rekonstruálni lehet. Egy É–D vonalú falalapozást a 2A6-os szelvény metszetalában is találtunk, amire a D-i részén rábontottunk, ahol is felmenő falat találtunk vakolatnyommal.

Az A1-es szelvényben szintén megtaláltuk a *perisztíl* alaprajzhoz tartozó alapozást egy rendkívül jó minőségű *terazzo* padlóval együtt. Az É–D irányú falat azonban visszabontották és erre ráhúzódtott egy rossz minőségű *terazzo*, ami az egész 2A2-es szelvényben dokumentálható volt. E szelvény sarkában sikerült feltárunk a volt *perisztíl*-udvar DNY-i sarkát, fala két fázisú, éppúgy, mint a vele párhuzamosan 2009-ben feltárt DK-i sarok. A belső udvarrészen három padlószintet sikerült elkülöníteni. A 2A3-as szelvény *terazzo* padlója az apszisra is ráhúzódtik, valamint egy ettől Ny-ra dokumentált falcsonkra is. Ez utóbbit egy nagy, épülettörmelékkel feltöltött gödör vágja át, ami feltehetően a padlót is átvágta. Ebből egy feliratos *tegula* is előkerült, ami eddig hiányzott a fenékpusztai anyagból. Az apszis mellett a *terazzo* padlón egy egyrétegű, vékony falcsonk fut, ami alapján összesen tehát minimum három építési fázis különböztethető meg.

A 2A3-as és 4-es szelvényekben a *perisztíl*-villa alaprajzról ismert K–Ny irányú falaknak csak kiszedett nyomát találtuk. Mindkét szelvényben több járósínt lehetett megkülönböztetni. Legmagasabban egy *terazzo* padló volt, feltehetően ez tartozott a falakhoz, bár utóbbiak hiányában ez nem dönthető el biztosan. A szelvényben több gödör és árok nyomát is sikerült dokumentálnunk, egy hombárt *tegula*- és *imbrextöredékekkel* töltötték fel, melyek közt egy torta alakú formatégla is volt.

A 2A6-os szelvényben regisztrált É–K-i irányú faltól K-re, nagy területre kiterjedő *terazzo* padlót találtunk, egészen egy további É–D-i irányú falig. Mindkettő a Csák-féle alaprajzhoz köthető. A 2B szelvénybe eső részt nagyrészt teljesen kiszedték, csak az É-i szelvényfalnál maradt meg részleteiben, mint ahogy azt a 2009. évi ásatásnál is tapasztaltuk.

A *terazzo*t kb. 20–30 cm vastag törmelék réteg fedte, egy helyen szenült gerendanyomok is mutatkoztak. A padlón két

téglalapokból rakott alapozást találtunk, amik későbbiek, mint a padló. Feltehetően a 2009. évi ásatásból ismert *terazzo*val lehet egykorú, magassági szintjük is megegyezik. A padlón 4 É–D-i irányú, hosszúkás, négyzet alakú áttörés is mutatkozott, szabályos távolságokban egymástól. Közülük 2 É-on, a 2009-es szelvénybe nyúlt át, azokat akkor részben már sikerült dokumentálnunk. Négy, kövekkel és épülettörmelékkel feltöltött alapozásról lehet szó, a 2 K-i közel 1,8 m mélységű, a Ny-iak sekélyebbek, csupán 1,2–1,3 m mélyek. Hasonló alapozást figyeltünk meg 2009-ben az apszis záróvonalában is, de akkor nem lehetett tisztázni, hogy azok melyik fázishoz köthetőek. Az idei ásatás azonban biztosan mutatja, hogy a *terazzo* padló építése után került sor a fenti alapozások kivitelezésére. Funkciójuk bizonytalan, elképzelhető, hogy a tetőszerkezet megtartására szolgálhattak, amikor a csarnok áthidalását nem tudták az eredeti tervek alapján megújítani. Mindenképpen egy a *perisztíl*-villa utáni fázishoz köthetőek.

A 2B szelvény K-i felében szintén a *perisztíl* alaprajz egy további K–Ny-i irányú fala mutatkozott a hozzá tartozó *terazzo* padlóval, mely magasabban jelentkezett, mint a K-i tér *terazzo*ja. A K–Ny-i falhoz a padlók alatt egy É–D-i irányú fal is csatlakozott, ami később épült hozzá, viszont korábbi, mint a *terazzo* padló, mivel az az É-i részen ráhúzódtik. Itt is tehát minimum három fázis különíthető el egymástól.

A két szelvényben talált falmaradványokat az ásatás végzetével kézi erővel, földdel óvatosan elfedtük, majd a szelvényeket munkagéppel visszatemetjük.

Munkatársak: Dr. Heinrich-Tamáskó Orsolya (Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas), Dr. Roland Prien (Karl-Rupprechts-Univ. Heidelberg).

STRAUB PÉTER

154. Keszthely, Murvás-dűlő

(KÖH 75229)

(Zala megye) Ő, Ró, Á

A 71-es sz. főút Keszthelyt É-ről elkerülő szakaszán 2010-ben végzett szakfelügyelet³³ alkalmával talált lelőhely földmunkákkal érintett területének szondázására 2011. szeptember 26–27-én került sor. Az ennek eredményeképpen mutatkozó objektumfoltok alapján a lelőhely kiterjedése K-i és Ny-i irányban nagyobbak mutatkoztak. Az érintett felületeken a ZMMI munkatársa is megtekintette a foltokat és egyetértett velünk a lelőhely széleinek megállapításában. Ezután a régészetileg érintett terület földes visszafedésre került, ugyanis a megválogott jogszabályok értelmében a teljes terület feltárására a jövőben a múzeum a jogosult.

Munkatárs: Spolár Erika technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

³³ RKM 2010, 253.